

# Pestprotocol



SBO Bekenkampschool

Versie 2021-2022

# Inhoud

<b>1</b>	<b>Inleiding</b> .....	<b>3</b>
<b>2</b>	<b>Pesten</b> .....	<b>4</b>
2.1	Wat is pesten? .....	4
2.2	Gepeste leerling .....	4
2.3	Pester.....	4
2.4	Meelopers en andere leerlingen .....	5
2.5	Het aanpakken van pesten .....	5
<b>3</b>	<b>Pestprotocol</b> .....	<b>6</b>
3.1	Voorwaarden.....	6
3.2	Vijfsporenaanpak.....	6
3.3	Preventieve maatregelen .....	7
<b>4</b>	<b>Stappenplan</b> .....	<b>8</b>
4.1	Leerkracht.....	8
4.2	Pest-coördinator of Intern begeleider .....	8
4.3	Schorsing .....	9
<b>5</b>	<b>Digitaal pesten</b> .....	<b>9</b>
<b>6</b>	<b>Bijlagen</b> .....	<b>10</b>
	Bijlage 1: Leidraad voor een gesprek met een gepeste leerling .....	10
	Bijlage 2: Leidraad voor een gesprek met de leerling die pest .....	10
	Bijlage 3: Handige informatie .....	11

# 1 Inleiding

SBO dr Bekenkamp neemt (digitaal) pesten serieus. Dit betekent dat we op onze school pesten zien als onacceptabel gedrag en ongewenst voor alle betrokkenen: leerlingen, leerkrachten en ouders/verzorgers.

Hierbij werkt het personeel van de Bekenkampschool aan een positieve sfeer in de groep en aan een (vertrouwens)band met alle leerlingen. Het team vormt samen met de ouders een eenheid met betrekking tot de regels en afspraken. Het pestgedrag wordt altijd besproken met de ouders.

De Bekenkampschool wil het pesten voorkomen. Dit doen we door zowel preventief (voor het wordt gesignaleerd) als probleemoplossend te werken wanneer pesten wordt gesignaleerd.

De leerkracht is hierbij aanspreekpunt en de aangewezen persoon om in actie te komen. Mochten ouders/verzorgers en de mentor er niet uit komen, dan kan de ondersteuningscoördinator of de teamleider worden ingeschakeld.

Dit pestprotocol wordt door het hele team, directie, MR en de leerlingenraad van de school onderschreven. Het pestprotocol zal jaarlijks worden besproken en eventueel worden aangepast.

## 2 Pesten

### 2.1 Wat is pesten?

Pesten kan gedefinieerd worden als een subtype van agressief gedrag waarbij een of meerdere personen herhaaldelijk een betrekkelijk machteloos persoon aanvallen, vernederen en/of buitensluiten. Er zijn verschillende verschijningsvormen van pesten. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen verbaal, fysiek, emotioneel en relationeel pesten. Pesten is een vorm van sociale uitsluiting en gebeurt bijna altijd binnen de context van een groep.

Een schoolklimaat waarin gepest wordt, is geen veilige omgeving en tast iedereen aan. Bovendien kan in een klas waar gepest wordt, alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet daarom door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag niet direct zichtbaar is, daardoor is het moeilijker er grip op te krijgen. En ook wanneer het pestgedrag wordt opgemerkt, weten docenten en anderen niet altijd hoe hiermee om te gaan. Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) het pesten tegen te gaan.

### 2.2 Gepeste leerling

Iedereen kan slachtoffer van pestgedrag worden. Dat kan met uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden leerlingen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

In de literatuur worden verschillende typeringen van gepeste leerlingen gegeven, deze leerlingen worden slachtoffers genoemd. Zo heeft het passieve slachtoffer weinig zelfvertrouwen en vindt het moeilijk voor zichzelf op te komen. Door deze houding heeft deze leerling weinig vrienden. Het provocerende slachtoffer heeft daarentegen de neiging over te reageren. Ze vinden het moeilijk hun gedrag en gevoelens te controleren. Als laatste is het indirecte slachtoffer; een leerling die deel uit maakt van de omstanders. Deze leerling ziet het pesten gebeuren bij een andere leerling en voelt zich schuldig dat hij/zij er niks aan gedaan heeft.

### 2.3 Pester

Pesters lijken leerlingen te zijn die via ongewenst gedrag hun status in de groep willen vergroten. Deze leerlingen lijken zeker en populair, maar zijn dit niet. Ze hebben hier echter wel sterke behoefte aan. Pesters zijn vaak leerlingen die weinig zelfcontrole hebben. Ook hebben ze weinig respect voor autoriteiten en regels. Daarbij zien de pesters de slachtoffers

niet als een echt persoon. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.

Pestgedrag kan daarnaast ook veroorzaakt worden door een problematische thuissituatie, strijd om de macht in de klas, een autoritair leefklimaat in de school en een gevoel van incompetentie door leerproblemen.

#### **2.4 Meelopers en andere leerlingen**

Omstanders spelen ook een rol bij het pestgedrag. Deze kunnen in verschillende groepen worden verdeeld. Zo zijn de verdedigers de leerlingen die de kant van het slachtoffer kiezen. Ze troosten en helpen de gepeste leerlingen. Buitenstaanders zijn leerlingen die zich helemaal afzijdig houden wanneer er gepest wordt. Ze zijn passief en grijpen niet in. Meelopers daarentegen doen actief mee aan het pestgedrag. Als laatste zijn er ook leerlingen die aanmoedigers genoemd kunnen worden. Deze leerlingen laten gedrag zien waarmee ze de pester aanmoedigen met het pestgedrag door te gaan.

#### **2.5 Het aanpakken van pesten**

De gevolgen van pesten kunnen zeer ernstig zijn. Daarom pakt de school pesten op twee manieren aan: op een curatieve, probleemoplossende wijze en op een preventieve, voorkomende wijze.

# 3 Pestprotocol

## 3.1 Voorwaarden

De Bekenkampschool neemt pesten zeer serieus. Een pestprotocol kan echter alleen functioneren als er aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan:

1. Pesten moet als onacceptabel gedrag worden gezien door alle betrokken partijen; leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
2. Het team van school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren. Dit gebeurt met behulp van de geformuleerde afspraken in het document: 'Zo werken wij.' En ook de ingezette methodiek Vreedzame school zal bijdragen aan onze aanpak.
3. Leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen en willen signaleren om vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten eventueel in combinatie met een programma voor sociaal emotioneel leren. Daartoe heeft de school Rots en water training als methodiek ingevoerd en alle groepen krijgen les ahv deze methode. In de klassen hanteren we ook een digitaal beloningssysteem. Elke leerling kan punten verdienen bij positief gedrag. Gedrag wordt hiermee dagelijks bespreekbaar in de groep.

## 3.2 Vijfsporenaanpak

Bij pesten is er sprake van vijf partijen:

*De algemene verantwoordelijkheid van de school*

- De school(directie) zorgt dat de alle medewerkers voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.
- Het team werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

*Steunen van de leerling die gepest wordt*

- Het pesten wordt serieus genomen.
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt.
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.
- Het aanbieden van hulp door de pest coördinator/IB-er.

### *Het bieden van steun aan de pester*

- Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan.
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Wijzen op gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag.
- Het aanbieden van hulp door de pest coördinator/IB-er.

### *Het betrekken van de middengroep bij het probleem*

- Het bespreken van het pesten hierbij benoemt de mentor de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen.

### *Het bieden van steun aan de ouders*

- Het serieus nemen van ouders die zich zorgen maken over pesten.
- Als school samen te werken met de ouders om het pesten aan te pakken.
- Adviezen te geven aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.
- De school verwijst de ouders zo nodig naar hulpverleners.

## **3.3 Preventieve maatregelen**

De preventieve maatregelen binnen de Bekenkampschool zijn zoveel mogelijk gericht op het voorkomen van pesten. Dit kan door op vaste momenten in het jaar aandacht te besteden aan pesten. Het is hierbij van belang goed aan te sluiten bij de verschillende fasen van groepsvorming. Er is sprake van groepsvorming als een groep aan een nieuw schooljaar begint; de 'Gouden Weken'. Ook al is het een groep die al een paar jaar met elkaar optrekt, na de vakantie begint een groep weer opnieuw. De regels, de gewenste omgangsvormen worden met leerlingen besproken en ouders worden bij het proces betrokken door kennismaking op school met de nieuwe leerkracht.

In de praktijk worden de volgende maatregelen ingezet:

- 1) De leerkracht bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Tevens wordt het pestprotocol besproken. Hierbij wordt gemeld dat pesten altijd besproken dient te worden.
- 2) In fase 1 en 2 wordt aandacht besteed aan pesten in één of meerdere lessen. Vreedzame School of lessen over Burgerschap.
- 3) Wanneer een leerkracht daartoe aanleiding ziet, besteedt hij/zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de andere leerlingen besproken.
- 4) Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt van zowel de pester als het slachtoffer, deze worden genoteerd in het Leerling Volg Systeem Parnassys.

# 4 Stappenplan

## 4.1 Leerkracht

De leerkracht heeft een signalerende rol. Wanneer zij pestgedrag vermoeden, melden ze dit bij de pest coördinator/IB-er.

- 1) Indien het pesten plaatsvindt in de klas, praat de leerkracht eerst apart met het slachtoffer en later met de pester. Daarna organiseert de leerkracht een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
- 2) De leerkracht bespreekt hierbij tevens het vervolgtraject indien het pesten zich blijft herhalen.
- 3) De leerkracht praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met de het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft.
- 4) Bij herhaling van het pestgedrag meldt de leerkracht het gedrag aan de Commissie van Begeleiding (CvB) via de pest coördinator/IB-er. Hier worden afspraken gemaakt voor de verdere aanpak. Het kan zijn dat een directielid het overneemt.

## 4.2 Pest coördinator/IB-er (bij de Bekenkampschool kan dit dezelfde persoon zijn)

- 1) De neemt de rol van de leerkracht over, bij herhaling van het pestgedrag of wanneer het pesten schoolbreed plaatsvindt
- 2) De pest coördinator/IB-er heeft een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
- 3) De pester wordt hierbij geconfronteerd zodat de mogelijke achterliggende problematiek in beeld wordt gebracht. Bovendien worden er afspraken gemaakt over het vervolgtraject bij herhaling van pesten
- 4) In het contact met het slachtoffer wordt gekeken welk sociaal gedrag hij/zij vertoont, waardoor hij/zij een makkelijker doelwit vormt voor pesters.
- 5) De pest coördinator/IB-er kan zowel de pester als slachtoffer adviseren over diverse hulp.
- 6) De pest coördinator /IB-er heeft contact met de ouders wanneer er sprake is van terugkerend gedrag en verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject. Daarbij bespreekt hij/zij de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
- 7) Hij/zij koppelt alle informatie weer terug naar de leerkracht.



De pest coördinator/IB-er ondersteunt de leerkrachten en directie tijdens de verschillende fasen in het proces. En adviseert bijvoorbeeld de leerling door voor een (sociale vaardigheid) training Rots en Water.

### 4.3 Schorsing

Indien deze probleemoplossende maatregelen geen gedragsverandering oplevert komt de pestende leerling in een schorsingstraject terecht. Als eerste voor één dag, de zogenoemde time-out thuis. Vervolgens kan dit ook voor meerdere dagen zijn. Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen niet verandert en de school is handelingsverlegen met betrekking tot het gedrag van deze leerling. Dan rest de school niets anders dan de leerling van school te verwijderen. (Zie procedure schorsing en verwijdering.) Bij dit traject heeft de directie de regie naar ouders, schoolbestuur en inspectie.

## 5 Digitaal pesten

Digitaal pesten wordt ook wel cyberpesten genoemd. De Bekenkampschool verstaat hieronder het pesten via digitale media. Dit is het versturen van dreigende berichten of foto's, iemand uitschelden, het plaatsen van belastende foto's en filmpjes via social media zoals YouTube, Facebook, Tumblr, Twitter, Instagram, SnapChat, Whatsapp en chatrooms.

Wanneer er sprake is van digitaal pesten worden de volgende stappen aanbevolen:

- 1) Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling en de pestende leerling. Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
- 2) Verzamel het bewijs door de pestberichten te bewaren.
- 3) Blokkeer de afzender.
- 4) Spoor de dader op door contact op te nemen met de leerkracht of pest coördinator/IB-er. Het is mogelijk om van het IP adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden. IT kan daarvoor worden ingeschakeld.
- 5) Adviseer ouders om aangifte te doen. Als een leerling voortdurend wordt belaagd is er sprake van stalking. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp ([www.slachtofferhulp.nl](http://www.slachtofferhulp.nl) of via 0900 – 01 01).

# 6 Bijlagen

## **Bijlage 1: Leidraad voor een gesprek met een gepeste leerling**

Vragen over de feiten:

- Vertel wat er is gebeurd.
- Door wie word je gepest?
- Waar word je gepest?
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er leerlingen die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurd; wat wil je bereiken?

Vervolgens kun je bespreken met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Hierbij moet er gelet worden op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn emoties en hoe laat hij deze aan anderen zien?
- Is de leerling weerbaar genoeg?

## **Bijlage 2: Leidraad voor een gesprek met de leerling die pest**

Het gesprek met de pester heeft drie functies. Als eerste heeft het als doel de leerling te confronteren met zijn gedrag en de gevolgen hiervan. Ten tweede willen we weten waarom de pester pestgedrag laat zien. En als laatste willen we de stappen vertellen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren is:

- Probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Hierbij blijft de leerkracht objectief
- Relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt
- Specifiek blijven. Je benoemt de situatie.
- Veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Hierna richt jij je op het waarom. Hierbij kunnen de volgende vragen gesteld worden: Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander?

Het pestgedrag moet stoppen Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt.

### **Bijlage 3: Handige informatie**

Meer informatie is te vinden op verschillende websites:

[www.pestweb.nl](http://www.pestweb.nl); een website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.

[www.pestten.net](http://www.pestten.net); voor en door slachtoffers.

[www.stopdigitaalpesten.nl](http://www.stopdigitaalpesten.nl); een campagne van SIRE.

[www.digibewust.nl](http://www.digibewust.nl); een informatieve site van het Ministerie van Economische Zaken, over het veilig gebruik van internet.

[www.i-respect.nl](http://www.i-respect.nl), handige lessen over omgangsvormen op het internet

Ook zijn er films waar pesten centraal staat:

- Bluebird.
- Achtstegroepers huilen niet.
- Spijt!
- Stuk!

### **Pest coördinatoren/IB-ers:**

SBO Blekerslaan: Suzanne Claassen

SBO Wilgenlaan: Inge de Jong